

TVBS årsmöte

Ren båtbottnen

Johan Dahlenius, Miljöansvarig



Ökande krav på bottenfärger samt TVBS strävan till miljövänligt båtbruk

- **Utdrag ur TVBS Miljöplan Version 2 / 2023-09-07, Båtvård:** .. *Vi skall endast använda bottenfärger godkända för Östersjön, samt uppmuntra till än mer miljövänliga alternativ. (tex borsttvätt)*
- **TBT** (tributyltenn) förbjöds i biocidfärger 1989, men trots förbudet visar undersökningar att TBT fortfarande tillförs miljön från bland annat gamla färglager av båtbottnfärg.
- **Godkända båtbottnfärger** - Kemikalieinspektionen uppdaterar löpande sin lista över tillåtna båtbottnfärger, det gäller att vi alla har koll så att vi gör rätt när vi underhåller våra båtar. (Senast uppdaterad 19e Nov-25)
- **Ökande risk** för att Trosa kommun utför tillsyn gällande vilka båtbottnfärger som används, vilket kan leda till krav på sanning. Detta vill vi förekomma genom vår egenkontroll.
- **TVBS plan framåt**
 1. Börja med kartläggning av tillverkningsår för klubbens samtliga båtar
 2. Baserat på utfall (antal tillv. före 1996), se hur vi på smidigt och effektivt sätt kan stöta/säkra nödvändig analys
 3. Jobba fram en handlingsplan inklusive utökad tydlighet i vår Miljöplan

SBU's vägledande beslutsträd

Är din båt byggd före 1996* och hemmahamn** på ostkusten?

Nej! – Ingen åtgärd behövs, men SBU rekommenderar, om möjligt, användning av biocidfria metoder så som borsttvätt, skrovdruk eller använda sig av Havstulpanvarningen.

Ja! - Båten behöver kontrolleras avseende tennorganiska föreningar, exempelvis genom något av följande alternativ:

Om båten är omålad – så behövs enbart en okulär besiktning genomföras

Om båten är sanerad sedan tidigare – kontrollera dokumentation som styrker detta, ex. bilder, kvitton på inköpt saneringsutrustning eller faktura om båten har sanerats av ett företag.

Ta ett skrapprov och skicka in på analys av tennorganiska föreningar – Om uppmätt halt av de tennorganiska föreningarna (TBT och TPhT) jämfört mot kvantifieringsgränsen 100mg/kg, vilket innebär att ingen förekomst av tennorganiska föreningar i skrapprovet – Ingen åtgärd bedöms behövas. Om analys visar på halt över 100mg/kg skall sanering utföras enligt rekommenderade saneringsmetoder enligt Skrovmålet.

XRF-mätning – kan utföras av konsult eller av person som genomgått Svenska Båtunionens utbildning till XRF mätförrättare - Om mätning visar på tennhalt som överstiger 100 ug/cm² skall sanering utföras enligt rekommenderade saneringsmetoder enligt Skrovmålet.

*Årtalet som kommunerna i Stockholms län utgår ifrån

** Där du har båten liggande under säsongen, gäller även om uppläggningsplats tex är inne i Mälaren

Länkar och information

Sammanfattande historik över regler för användning av båtottenfärger: (Fokus fritidsbåtar)

1989	TBT förbjöds på fritidsbåtar <25 m i Sverige och inom EU
1993	Biocidfärger förbjöds i insjöar och i Bottenviken Inga båtar mindre än 200 kg får bottenmålas med biocidfärg Båtottenfärger med högre kopparinnehåll tillåts på västkusten, jämfört med ostkusten
2002	Kemikalieinspektionen slutade godkänna båtottenfärger med koppar som verksam biocid på ostkusten.
2011	Kemikalieinspektionen började återigen godkänna båtottenfärger med koppar som verksam biocid på ostkusten Kemikalieinspektionen uppmärksammade färgindustrin på att båtottenfärg med högt zinkinnehåll (s.k. mjuka eller självpolerande färger) skulle kräva godkännande då dessa zinkbaserade färger inte enbart verkade fysikaliskt. Detta ledde till att färgproducenterna drog tillbaka produkterna och zinkfärgerna försvann från marknaden under 2012

Utdrag ur TVBS Miljöplan Version 2 / 2023-09-07

Båtvård: Vid skötsel av våra båtar skall vi sträva efter att göra det på ett miljöriktigt sätt. Miljöfarligt avfall från färgrester (torra som rinnande) måste samlas upp och hanteras för vad det är. Färgdamm likaså. **Vi skall endast använda bottenfärger godkända för Östersjön, samt uppmuntra till än mer miljövänliga alternativ.** Tänk på att glykol, oljor eller bränsle heller inte får rinna ut på mark eller i vattnet. Genom att vi tar den miljöhänsyn vår skärgård förtjänar kanske kommande generationer kan få uppleva det härliga båtliv som idag lockar oss ut på böljan den blå.

[Godkända båtottenfärger för fritidsbåtar på ostkusten](#)

[Transportstyrelsens rekommendation vid santering](#)

[SBU processflöde för åtgärd av båtotten](#)

Utdrag ur SBU Handbok för fritidsbåthamnar (2022):

TBT är förbjudet

Fortfarande kan det finnas båtar som har kvar gammal biocidfärg som innehåller TBT (Tributyltenn). TBT är förbjudet sedan 1989 och det är inte tillåtet att sjösätta båtar som har TBT på botten. Har ni båtar med TBT på båtotten i klubben bör de snarast saneras eller avvecklas.

Sanera båtotten från biocidfärg

Ett flertal kommuner har under senare år prioriterat tillsyn av båtklubbar och då bland annat tittat på vilka båtottenfärger som används. Detta har lett till att det ställts krav på att biocidfärg ska saneras från båtar. Båtklubbar och båtägare har då att följa detta.

Naturvårdsverket vägledning

Egenkontroll innebär till exempel att tillsynsmyndighet bör kontrollera att verksamhetsutövaren har rutiner för att:

- Skaffa sig den kunskap som behövs för att skydda människors hälsa och miljön från negativa konsekvenser av verksamheten (2 kap. 2 § miljöbalken).
 - Känna till områdets och verksamhetens specifika förhållanden.
 - Hålla sig uppdaterad kring gällande regelverk.
 - Identifiera eventuell spridning farliga ämnen från förorenad mark och/eller sediment.
 - Använda bästa möjliga teknik, t.ex. genom att utforma verksamheten för att så långt möjligt undvika påverkan på miljön (2 kap. 3 § miljöbalken).
 - Efterleva produktvalsprincipen, exempelvis löpande information till medlemmar och anställda. Det innebär att kemiska produkter som kan medföra risker för människors hälsa eller miljön, ersätts med sådana produkter som kan antas vara mindre farliga (2 kap. 4 § miljöbalken).
 - Kunna vidta åtgärder för att minska miljöpåverkan från verksamheten.
- Egenkontroll bör bedrivas för de delar av verksamheten som identifierats som relevanta spridningsvägar för farliga ämnen. Därigenom kan verksamheten identifiera vilka spridningsminskande åtgärder som behöver genomföras för att minska påverkan på hälsa och miljö.

Exempel på förebyggande åtgärder

Exempel på förebyggande åtgärder är att införa rutiner för skötsel och användning av installationer och utrustning så att risken för spridning av farliga ämnen minskar från pågående verksamhet, såväl som historiskt förorenad mark och sediment:

- Tömning av dagvattenbrunnar.
- Rensning av diken.
- Fartbegränsning i hamnen.
- Successiv utfasning av biocid innehållande båtottenfärg.
- Krav på skrovdug.
- Säker avfallshantering.

För vissa installationer och underhållsarbeten finns det framtagna rekommendationer som kan ge stöd och gå att använda som utgångspunkt för eventuella regler som båtklubbens medlemmar måste följa. Rekommendationerna finns länkade nedan under respektive spridningsväg.